

gorki pripovedački med branka ćopića

boško novaković

Sročila se ova tema pod neposrednim uticajem naslova *Gorki med* onoj knjizi pripovedaka koja je izašla u Srpskoj književnoj zadrugi sada već daleke 1959. godine. Branko Ćopić i gorki med? Šta je to značilo? Šta je unosilo u lirsko-humoristični spreg nepresušne vedrine i pozlaćenih vidika tople i durašne čovekoljubivosti, kojima je pisac obrubljavao svoj lik veseljaka i dobroćine? Već tada se taj med sa gorčinom nekako organski približavao onim dvema Njegoševim čašama u osvetljenu putu saznanja, koji je, istovremeno, pratilac čovekove mučne i tragične subine. Pri tome, presudno su zvonili glasovi kola koje navešćuje da onu pravu čašu (meda) »jošt niko ne popije«, i neće je ni popiti bez mešanja sa onom drugom (gorčine) već po neizbežnom svedinjanju dveju suprotnosti. Za Branka Ćopića to je predstavljalo mučno ulaženje u psihi čoveka na prekretnici, onoj koja je okrutna zamka života kada se izneverava prirodna duševnost i podleže varljivim snovima o veličini. Pisac je to obeležio kao »odumiranje srca«, koje je odmah i neumitan hod u osamljenost, ne kao filozofsku odredbu, no kao veliku društvenu kob i veliku temu savremene svetske književne misli. Pred tom gotovo nerešivom tajnom pisac je zastajao bez šifre i ključa za otvaranje, podložan sve težim naslagama osećajnih poremećaja, oslonjen isključivo na uporišnu snagu tvoraštva kao leka.

Pripovedački korpus predratne, prave faze tvoraštva Branka Ćopića očituje se u naglom naletu *kratke priče*. Tome žanru minijature dramatičnih scena ili epski nadahnutih snatrenja o dalekoj sreći života, pogodovala je i bitno uslovljavala prostorna svedenost lista »Politike« u doslednom negovanju teksta podešenog prema zahtevima sažete fabule i nadmoćne upečatljivosti. Brzo se razvijala grupa nosilaca sveže i privlačne strukture kratke priče – Mihailo Lalić, Dušan Radić, Emil S. Petrović, Stojan V. Živadinović, Petar S. Petrović, Stevan Jakovljević, Zvonimir Šubić i veći broj drugih – a u toj ofanzivnoj grupi Branko Ćopić je držao, prema nekim osobenim oznakama plodnosti i noviteta, jedno od istaknutih, možda baš i prvo mesto. Za nekih pet godina (1936 – 1941), tvorački ritam Branka Ćopića je u hitrom zahvatu rizničkih naslaga života na granici ubistvene nemaštine i jedva dosegnete tanke imaštine, gradio oblike i obrise jedne drukčije, nove pećeničke Bosne. Prema svojim velikim prethodnicima, Petru Kočiću i Ivi Andriću, Ćopić je uobličavao svoje junake kako glad zagovaraju slatkom pričom o nekoj, tamo, dalekoj i srećnoj zemlji, kako postaju »sanjari na drumovima«, »beskućnici«, »borci i bjezgunci«, i ta maštanja će postati jedan od bitnih činioca osobenog doživljaja i izražajne moći piščeve.

U toj prvoj fazi, među značajnim pojavama novih koncepcijskih i motivskih shvatanja i metodskih usmerenja ističu se ciklusno-mozaički građeni likovi iz razorne jave i omamljivog sna. Jedan ciklus od deset priča nastao je oko lika Martina Peulića, »delije Martina«, u organskom spoju crnog siromaštva i svetle pričalačke invencije, ili, drukčije rečeno, čudesnom skladu između zauvek gladnog ubogara i neiscrpnom fantazijom obogaćenog, dosetljivog, brzorekog i leporekog narodnog pričaoča. To je taj Martin koji, poput berberčeta u narodnoj priči »U cara Trojana kozje uši«, kada svoju tajnu ođaje zemlji, čini to na svoj način, i mučen nagonom da mora otkriti, kazuje svoju tajnu kobili Vranici. To je taj Martin, pomalo čarobnjak, koji je bio »nešto kao rakija koja opija i nosi u jedan drukčiji svijet, kad čovek za trenutak osjeti da nije više vezan za blatnu i tešku zemlju«. U nekom trenutku zazvuči glas i priča Kočićevog Simeuna, jer je nevolja ista i potreba jednaka, a zemlja malo gostoljubiva obojici. Junak drugog ciklusa, Nasradin-hodža, u Ćopićevom višenju doživljava skoro nenadane metamorfoze: ne humor ni dosetka, već bolno saznanje vlastite misije lekara duša i tešitelja ubogih ljudi. Ćopić je svoga Nasradin-hodžu oblio talasima beskraje čovečnosti i prozeo idealizmom kojim nadmaša sve zlosrećne granice ljudske osamljenosti. Poput Servantesovog viteza tužnog lika, i Nasradin stoji u svetu sam, bespomoćan i zbunjen, nesrećan i nemoćan pred zaključanim vratima sebičnosti i pohlepe: »A tako su u svijetu sva vrata zatvorena, svukuda brave, mandali, katanci i teška nepokretnost zatvorenih vrata, sve se ogradilo i zatvorilo, a čovek nevoljnih nazli se sam napolju i uzaludno lupa da mu se otvori.« Docnije, u posleratnoj fazi, nastao je ciklus o Nikoletini Bursaću, »junačini golubijeg srca«, sirovom a meke duše, spoju legende i nežnosti, ratniku koga je pisac posmatrao u protivrečnim situacijama, od humornih do tragičnih.

Među predratnim pričama ima dosta onih koje svojom sublimacijom izraza i sugestivnošću vizije pouzdano ističu vlastite umetničke vrednosti za visok stepen antologijskih odбира. Većinom su to minijature u sažetom obliku jednog trenutka koji odslikava mikrofresku u makrokozmosu. *Zima* – trenutak i doživljaj osamljene Margite, »pust i tužan nedjeljni dan djevojke sirote«. To je dan »gluve studene tišine« u kojoj kao da je sve iščezlo u belom pokrovu prirode, kao da se sve smrzava u snežnom bespuću, kao da sam život prestaje da pulsira svojim uobičajenim ritmom. Suprotstavio je Ćopić zastrašujuće belo prostranstvo usamljenom devojčetu, ogromnost ledene pustinje sitnoj ljudskoj mrvici, i taj stravični odnos očituje se na svega tri stranice teksta, sa vanrednim osećanjem čovekove izgubljenosti u ravnodušnom svetu. Piščeva misao o tim neusklađenostima ljudskog življenja, o večnom broju zla i dobra, razbijala se u parčice čarovitih slika. Treba čitati te minijature da bi se videla Ćopićeva spontana a magična moć sabija-

nja opšteg u posebno i izbijanja posebnog u opštem. Baš je u tome bilo ono što bi se moglo, s puno prava, nazvati »ćopićevskim«, sasvim osobenim, vedrim u tami, tamnim u vedrini, poletnim u slikovitosti, uzbuđljivim nekom čistom vizijom života između sna i jave, između dečjih maštanja i ljudskih doživljanja. *Dječak pred oknom tišine* je jedna od tih minijatura u kojoj je dečakovo otkrivanje sveta čudo, svakim danom veće i čarobnije. Đuro Govela i sam Bosanac, pozdravio je mladog Ćopića kao darovitog pripovedača i smatrao da je *Pomoć iz opštine* najbolja piščeva priča; naravno, do te, 1938. godine. Odisti, ta priča je vrlo izrazita tematski i stilski. Dvoje starih ljudi dobili su pomoć iz opštine: sto dinara. Velik i malen novac. Priča je usredotočena na razmišljanje dvoje starih ljudi o najpogodnijoj upotrebi pomoći. Ali, šta sad traži svoje pravo: toliko je potreba, nasušnih i neobilaznih, da ni mnoštvo takvih pomoći ne bi stiglo da podmiri ni ono najosnovnije. Ćopićeva ubedljiva imaginacija vodila je do neočekivanog, ali psihološki i najboljeg rešenja – odustati od prihvatnja te pomoći. Tako je lice Bosne dobivalo sve bogatiji reljef pripovedačke nadmoći: bujna rečitost Branka Ćopića dograđivala je, u životu i poetskom ritmu, životne tokove malih i velikih, dece i staraca, Semse mededara i »stranca s torbakom«, »Ilije na raskršću« i »Cara na Bekezu«, beskućnika i lutalica, vračara i zanatlija, i svih drugih na pustim drumovima i pod visokim nebom.

Međutim, držeći za ruku svoje toplo krilo detinjstva, pisac je tražio pogodan izraz i onim temama koje su ocrtavale likove školovanih ljudi. Ćopićeva učiteljica Antonija Garić svojom situacijom nije samo nastavak već i obeležavanje one linije kojom srpska književnost osvaja prostor od Janka Veselinovića (priča *Bela vrana*) i Svetolika Rankovića (roman *Seoska učiteljica*) do Branka Ćopića, uključujući u motiv širinu opštijeg, univerzalnijeg oblika jednog odnosa koji se ne menja samo dobrim namerama. Jer, u pripovesti *Dvije usamljene ruke* taj neravnopravan odnos između ljudskih potreba i nemoćnih ruku neže devotke još je nerešiv, ali već i samo uočavanje jedne društvene antinomije navođeštava drukčiju budućnost. Još je kod tih seljaka, pritisnutih golemim bedama i smoždenih nemaštinom, živ i često potresan otpor protiv bede i surovoti življenja. Ponekad će samoubilačka ruka prekratiti sve patnje, ali će većinom prevladati životne snage za trajanje. Dno toga nemanja Branko Ćopić je psihološki uočio kao prioničnu potku zamene pojnova: u priči *Na slobodi*, seoski veseli pesnik Đuro Pejić slavi zatvor kao sigurno zaklonište od gladi i kao uslugu dobrim krovom nad glavom. Tu je, dakle, taj paradoksalni obrt: zatvor ne žigoše čoveka stradalnika stidom i osudom, nego mu postaje prijatan gostoprimec i pouzdan čuvar od velikih nevolja.

U tom spletu novih motiva i osobenog višenja složenih uglova i uslova života, Branko Ćopić je osvetljavao i neke odnose između čoveka i njegovog vekovnog pratioca – psa. *Priča o dobroj kuji* je, uistinu, mala poema o neuglednoj, ružnoj, ali umiljatoj kuji. Preprodaja kuje može delovati i kao znak nezaustavljivog ekonomskog pada, ali njena vraćanja voljenim ukucanima bila su kao sjajni praznici. Veliki Tomas Man, u svojoj »idili« *Gospodar i pas* (kod nas u prevodu Strahinje Kostića) kaže za odnos prema čuvenom psu Baušanu: »Vedrina i simpatija nadimaju mi grudi, kao što je to skoro uvek slučaj kad sam s njim u društvu i kad ga posmatram«. Mogao bi to isto, ako ne istim rečima ono istim osećanjima, da potvrdi i Dmitar Stanar, poljar seoski, u priči minijature *Poljarev drug*. Odlučio je Dmitar da kazni svoga Šarova zbog pojedene pogače, dakle krađe, dakle neverstva; da ga kazni ubistvom. Onda Branko Ćopić čini majstoriju i pušta poljara da od vlastitog monologa i psećeg veselja prati neki nemuštij dijalog, pa kad dođe do onog trenutka da uvidi kako neće imati druga – ako otera ili ubije Šarova – da se »s njim porazgovori«, onda je upravo na Manovoj potvrdi o vedrini i simpatiji u društvu sa psom. Na neki način, možda je još karakterističnija minijatura *Prijatelj*: sad više ne prijateljuju čovek i pas, nego čovek čobanin i osamljeni glog na »brdeljku«. Počinje motiv o plantalnom životu: »Suton se hvata, još je nastije nego obično, a glog je tu, osamljen i tužan kao kakav čovek. Često tako drveće u sutonu liči seljaku na ljude: vrbe su kao stare samohrane žene, putuju na groblje i koje pored dragih srodničkih grobova više niko nemaju, hrastovi na brijegu stražare i čekaju nekog ko će jedne večeri ipak doći, niski crni trnovi ukras drumova odmaraju se od duga puta, a glog je, evo, kao i on – stoji tu, vidi se da bi htio nekud da otputuje, a ne može.« Tako se motivsko prostranstvo pripovedačkog zahvata Branka Ćopića širi u nepredvidljivim dimenzijama, stremeci ka čudesnoj složenosti ljudskih prilagodavanja svemu što čini okvir čovekovog životnog puta. Sve je u toj neminovnoj igri prilagodavanja, domaće životinje – pas, konj, petao, ovca, kura – a pored njih još i sunčani osmeh prirode, vetrovi i kiše, gromovi i bure, najzad, i bilje i rastinje, eto, baš i do sirotog gloga koji se pomirljivo povija prema čoveku. Tu je Branko Ćopić pisac bogatih imaginativnih potencijala, pa se njegova pripovedna proza razliva do bujne i raskošne umetničke krošnje. Ta prva faza pripovedačkog tvoraštva zaokružila je profil pisca do pune i plastične izrazitosti u bitnim pravcima njegovih motivskih i oblikovnih stremljenja.

Kad je došla posleratna faza tvoraštva, odmah se videlo kakve su krupne promene: ostao je Branko Ćopić onaj koji je bio u kratkoj priči, ostvario mnogo u njoj i ostati joj veran do same smrti, ali je nastajalo i nastalo i nešto drugo. Bila je to razvijena pripovetka sa pretežno ratnim fabulom, sa novim, drukčijim likovima, drukčijom društvenom atmosferom, sa preobražajima u čoveku i u narodu, sa tekovinama revolucionarnih pregnuća i potrebama novog vremena. Rekao je Ćopić u uzbuđljivom, potresnom pismu Ziji Dizdareviću: »Prije nego me odvedu, žurim da ispričam zlatnu bajku o ljudima«. Pričao je tu bajku, živio sa njom i u njoj, i ispričao je. *Bašta slijezove boje* je najkрупniji dragi kamen u toj riznici bajki o detinjstvu i zrelom dobu. Već od same pojave, ta knjiga je uvršćena u vrh našeg pripovednog dometa, ocenjena kao sniteza celog piščevog bajkovitog i poetskog doziva zlatnih dana detinjstva. Sve se steklo u nju: svi Ćopići, ded Rade i stric Ni-dža, svi članovi porodice, bliža i dalja rodbina, putnici namernici, lopovi i slikari, pričalice i narodski pesnici, svi su u toj knjizi – pa i sam pisac – bogati manama i vrlinama, pomešani i združeni u čudesno jedinstvo jednog života. Stekla se tu i znatna množina motiva, od ponekad setnog, ponekad humornog zbivanja, do onih izmaštanih, tajanstvenih, nebeskih pojava. Priča *Slijepi konj* na izgled je posvećena konju, ali je, zapravo, priča o bolovanju i smrti deda Rada kad je slepi konj nestao. Priča nije sad humori-

stična; ona je elegična, sumorna, dirljiva svojom potkom i svojom atmosferom sitnih i krupnih nesklada i nezgoda koji iznutra rastaču životne snage društvene mikroćelije, porodice. Tako knjiga postaje ono čime blista: jedna osobena istorija ljudskih naravi i karaktera, sa mitološkim zastranjenjima i antropološkim osvetljenjima, uzbuđljiva hronika bivanja i snatrenja, škola sa posebnom didaktikom i metodologijom, u kojima dečak – potonji zahvalni pisac – stiče utiske užljebljene u biće za čeo život.

Ima u knjizi *Gorki med* pripovetka *Izuzetan doživljaj*, u kojoj pisac veoma neposredno i iskreno do pune ubedljivosti očituje poreklo i razvoj svojih ranih iskustava. On kaže: »Vječito se motajući oko odraslih i prisluškujući razgovore, brzo sam se izvještio da pogodim kad će stric početi da se ljuti, pa sam se i sam tjeskobno povlačio u kakav ćošak i smirivao se. Sva ta zadirkivanja dokonih napasnika kao da su bila u isto vrijeme i meni upućena, pa sam se krio u sjenku, da nisam na oku, iako niko nije na mene obraćao pažnju.« Otuda, dečak je upadao u tajne poslove i žučne razgovore kartaša o nekim čudnim pojmovima i nerazumljivim imenima, pa se sa rastom vlastitog i knum iskustava proširivao i njegov horizont zapažnja i saznavanja. »Od tih dana vrtoglavo su prođilitala mnoge djetinjske godine, a da se nijednom obazrela nisu, počele su da žubore prigušene i nevesele godine mladosti, dvostruko življenje (i za sebe, i za ljude oko sebe!) sve se mijenjalo... čak je i po uspomenu padao srebrn i zlatan paspalj dalekih zvijezda i pomrlih mjesecina. Odmičući se, prošlost je postajala sve bliža srcu.« Puna je ta knjiga verodostojnih autobiografskih podataka, doživljaja i rastrežnjavanja kao rečitih svedoka jednog tvoračkog puta u izvesnosti i neizvesti književnog oblikovanja dubokih psiholoških istina i večitih žudnji čoveka.

Poratna faza, sa bogatstvima iskustava o promenama u društvu i drukčijim, novim mogućnostima sagledanja i uobličavanja presudnih tokova vremena, značila je za Čopića ne samo one unutrašnje, stišane podsticajne poruke, već i glasne pozive o veličini života i hrabrosti ljudskog podvižničkog potvrđivanja. Orkanski vetrovi drukčijeg poimanja i ustrojstva života šibali su svojim snagama i moćima u razvijena jedra čovekovih žudnji. Brzo su nastajali romani Branka Čopića u sledu sa izmenama pripovedaka, pesama, drama, humoreski i satira, stremeći ka dalekosežnom jedinstvu piščevih sveukupnih tvoračkih izvora. Međutim, »ni u ratnim pripovetkama Branko Čopić nije napustio onaj prostor i one ljude čije sudbine se ukrštaju i mešaju sa vlastitom; u njima su, samo, umesto sanjara na drumovima i težaka na poljima, udarne brigade srčanih boraca«. Težili su za trajanjem likovi iz legende: onaj spretni i junački kalauz Pero, ona majka Milja sa širinama ljudske plemenite ljubavi, onaj major Bauk, nikakva »improvizatorska proizvodnost... već pojava i vrednost žive, istinite legende za trajanje zvuka i imena, pojma i odjeka. Misao filozofa o čoveku kao merilu sveta, o čoveku kao stvaraoću lepote onih stvari koje voli i svetosti u koje veruje, ponavljana u više prilika od Protagore do Renana, i od ovoga do savremenika, posvedočila se u pripovedi *Učitelj gimnastike* kao ljudski dostojanstvena i dirljiva moralna doslednost.« Posvedočavao se, dakle, Branko Čopić neprekidno raskošima tvoračkog dara na najlepši način, uvek u ritmu koji traži vrtlog života, lako osmehnut i teško zabrinut. Postao je tako jugoslovensko ime vrlo blisko ljudima potrebnim melema utešne i tople reči, prelazila je njegova vizija sveta naše nacionalne granice, osvajajući trajne simpatije i kod čitalaca drugih naroda. Dočekali smo bez iznenađenja, ali sa dubokim zadovoljstvom, mišljenja ruskih kritičara kada su isticali kako je ded Rade i njihov ded, prisani i blagorodan, večni duh čovekoljublja u znanju čudesnih tajni ljudskog bića, nikad oslobođenog potrebe one topline koja razbija i rastvara ogromno prostranstvo leda i uništavajuće mržnje.

Između dve čaše večnog dualiteta meda i gorčine, isturao je Branko Čopić svoj lik i glas tvorca kao zatočnika isceliteljske misije.

Zima

branko čopić

Prvi snijeg. Svilen i pijano njiše se u vazduhu bijela gusta zavjesa i osipa se na smrznut kraj. Lelujav roj pahuljica zamutio je i suzio vidik, upio se u sve zvukove i sad u ušima bez prestanka zubi bijela zimska tišina i čovjeka podilazi želja da lupa ili da viče ma šta. Teška zemlja diže se i plovi u maglu kao miran i veličanstven brod.

Margita sjedi sama, pored prozora u svom sobičku. Kroz okno pred njom vidi se samo dio druma ve pobijelio i ravan; iza njega nazire drveće u vočaru različenih i nejasnih oblika, kao da se topi u sanjivoj daljini. Priljubivši lice uz hladno glatko staklo, Margita dugo gleda napolje i sve kao da očekuje da se bar nešto makne i pokrene u mrtvoj sniježnoj pustinji. A kad napolju ipak sve ostane ravnodušno i mirno, i oči se umore od monotona ljeta pahuljica, djevojka, s uzdahom, za trenutak zatvara oči i okreće glavu od prozora. Sad je pred njom unutrašnjost sobe s olovnim zimskim sja-

jem izlizanih drvenih stvari. Pokrivač na krevetu živih veselih boja podsjeća na minulo ljeto i uzaludno se bori da oživi radost u tihoj djevojačkoj sobi. Svaki put, kad se okrene od okna i pogleda oko sebe, Margita kao da se prene iza sna. Sve to napolju je umorno zimsko snivanje i magla; ničeg nema osim njezine čutljive sobe i tuge što se lagano i teško penje uz grudi i ništi svaku radost. Da bar može da se rasplače.

Pust i tužan nedjeljni dan djevojke sirote.

Još od jutros sniježi; i podne je već, a ničijih stopa na drumu. Široki drum – kolnik kao da je odjednom iščezao sa tajanstvom svojih okuka iza kojih se vječito sluti dolazak nečeg neobičnog. Bezglasno su utonula u bijelu pustinju okolna brda, do juče siva i mrgodna, i daleka planina već odavna zamagljenih vrhova. Lelujava sniježna tišina briše stvari, događaje i ljude. Sve na svijetu najzad će se sliti u vječit, bezglaslan lijet pahuljice. Trenutno utopljena u pustoš sniježnih daljina, djevojka se trza kao iz zanosa i s naporom pokušava da se sabere.

– Juče je bila subota... Subota... Gonila sam govoda na potok i dva su mi mladića nešto dovikivala ispod šume i smijali se... Brezbraznici, bog zna šta su govorili... A sutra je opet ponedjeljak; klačemo prasca... Jest, klačemo prasca, jer se već zazimilo...

Ta dva događaja, jedan koji je prošao i drugi koji se očekuje, uzdižu se iz sniježnog ništavila i kazuju joj da se još živi i da se ona zove Margita Maričić, jedino žensko u matere, i djevojka odavna za udaju. Dakle, sve ovo ipak nije san.

S veselom ciklom istrčalo je na drum dvoje djece njezinog brata, dvije nemirne mrlje na snijegu, i i ostali pored trešnje; s druge strane druma, namještati »gvožđa« za ptice. Posluju užurbano i zadihano, a kad odmagle natrag u kuću, iza njih ostaju izukršteni čežji tragovi, maleni i zbunjeno smiješni u gustoj mečavi. Pored osniježena drveta stoji oprezna zamka. Mamac je žut vršak kururuza činkvantina. On osamljen viče i poziva vrapce i sjenice.

Margita je u početku i sama zabavljena dječjom majstorijom, a onda joj pogled neosjetno klizne dalje niz raskršće. Tu se obično sustižu i sastaju momci s donjeg kraja sela i kreću u ašik. I već je podne preavilo, kratak zimski dan bliži se kraju, a k njoj nikog nema. Krak druma koji od raskršća vodi njezinoj kući pust je i zavijan. Baš niko ne dolazi...

Volim vola koji dobro vuče

i čovjeka koji ženu tuče...

Djevojka se drščući podiže i osluškuje pored zatvorena prozora. To se od raskršća čuje pjesma; možda idu ovamo.

Pjesma se sve više udaljuje i zamire u daljini kao da je lagano i neumoljivo bijela zimska tišina. Djevojka najzad čuje samo svoje vlastito srce kako uznemireno bije.

– Odoše.

– Odoše – ponovila je još jedanput opuštenih ruku, i nemiri u njoj stali su da gasnu. Srce joj je sad bilo malena i zgrčena stvar, nemoćna u svojoj samotničkoj tuzi.

Oko gvožđa se vrzmaju radozalne ptice i odmah postaje nešto veselije.

Klopka pored trešnje odjedanput je odskočila i prevrnula se. Okupljene ptice rasprsnuše se na sve strane. Margita, uzbuđena poput djeteta, pribi se uza okno. U gvoždima se kratko zalepršala malena siva ptica, možda vrabac ili nemirna sjenica.

Djeca su već bila zaboravila na svoju zamku i čulo se kako pociquju negdje u dnu vočara. Margita, bez ogrtača, ispade iz kuće, pretrča do trešnje i saže se nad gvoždima oborenim u snijeg. Otegnuta u njima ležala je jedna sjenica. Bila je već mrtva.

Opet je počelo gusto da sniježi, a djevojka je, lako obučena, stajala pored trešnje s mrtvom pticom u ruci. Čuni joj se, dotrčala je ovamo s tajnom nadom da će uhvatiti i prisvojiti sebi živahno malo stvorenje, da poslije u sobi krišom pritisne uz lice toplu pernatu loptu. S pticom u sobi možda bi se razbile gluve studene tišine i ponovo joj se povratila ona djetinjska zima, zima sankanja, vrabaca, rijetkih kreja u vočaru i strašnih večernjih priča o vucima.

Ptica se ukrotila skvrčenih malih kandža i kao da postaje sve teža na djevojčinu dlanu. Margita, je kao preko volje, ispusti u snijeg, strese se od studeni osjetivši kako joj se na ramenima topi snijeg, i krenu u kuću, pusta i bez tuge...

U veličanstvenom miru čutljiva neba i beskraja zemlje, koja je pijana plovila put nevidljivih zvijezda, snijeg je pokrivaio bregove, krovove, drveće i lukavu dječju zamku zaboravljenu pored puta.

Ona dva pticolovca čula su se odnekle iz bašte. Kad god bi jače odjeknuo njihov smijeh, činilo se da snijeg pada živije i veselije.